

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد: حمیدرضا نوروزی نژاد، ۱۳۹۶

سیر فلسفه در اسلام

مخالفان عرفان و حکمت چنین ادعا می‌کنند که فلسف? اسلامی همان فلسف? یونانی و میراث کفّار است و مسلمان باید علم خود را از کتاب و سنّت بگیرد نه از بیگانگان و کافران. ولی فیلسوفان اسلامی معتقدند، هیچ شباهت درستی بین دستگاه فلسفی یونان و حکمت متعالیه که محصول غائی فلسفه اسلامی است وجود ندارد. فلسفه با ورود خود به عالم اسلام، دست‌خوش تغییر و تکامل گردید و پس از آن، بر عرصه‌های گوناگون فرهنگ و تمدن اسلامی تأثیر گذاشت. از جمله نقش‌های فلسفه در تمدن اسلامی می‌توان نیازمندی تمدن به فلسفه در تمایز حقیقت از غیرحقیقت، تأثیر فلسفه در دین، تأثیر فلسفه در اخلاق، تأثیر فلسفه در سیاست و تبیین مدینه فاضله و تأثیر فلسفه در کلام دانست.

فلاسفه اسلامی به سه دسته فلاسفه اشراقی، حکمت متعالیه و مشائی تقسیم می‌شدند. رهبر فلاسفه مشاء بوعلی سینا و رهبر فلاسفه اشراق، سهروردی بود. شهید مطهری براین باور است که سهروردی تحت تأثیر عرفان اسلامی، روش اشراقی را ایجاد کرد یعنی آمیختن اشراق و استدلال با یکدیگر از ابتکارات شیخ اشراق می‌باشد. اما بعد از چند قرن فلسفه دیگری توسط صدرالمتهلین شیرازی (م 1050) پایه گذاری شد. ملأ صدرا فلسفه خود را، حکمت متعالیه خواند و به این نام مشهور شد. مکتب صدرا از لحاظ روش شبیه مکتب اشراقی است یعنی به استدلال و کشف و شهود توأما معتقد است. ولی از نظر مسلک و نتایج، با آن متفاوت است. در حکمت متعالیه، بسیاری از مسائل مورد اختلاف مشاء و اشراق، یا مورد اختلاف فلسفه و عرفان، و یا فلسفه و کلام برای همیشه حل شد. فلسفه‌ای که امروز در جهان اسلام رواج دارد، همان حکمت متعالیه ملأ صدرای شیرازی است.

کلیدواژه‌ها: فلسفه، تمدن اسلامی، اخلاق، سیر فلسفه

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۲۰۴۱۰۹۵۲۰۰۱
تاریخ دفاع: ۱۳۹۶/۰۶/۲۶
رشته‌ی تحصیلی: فلسفه و حکمت اسلامی
دانشکده: علوم انسانی
استاد راهنما: دکتر حسین بهروان

M.A. Thesis:

Garlic philosophy in Islam

Opponents of mysticism and wisdom pretend that Islamic philosophy is the same as Greek philosophy, and the legacy of infidels. And Muslims should take their knowledge of the

book and the tradition, not from aliens and unbelievers. But Islamic philosophers believe that there is no true resemblance between the Greek philosophical device and the Transcendental Philosophy, the ultimate product of Islamic philosophy. By entering into the Islamic world, philosophy was undergoing change and evolution, and then influenced various fields of Islamic culture and civilization. One of the roles of philosophy in Islamic civilization can be the need of civilization to philosophy in differentiating the truth from non-truth, the effect of philosophy in religion, the effect of philosophy on morality, the effect of philosophy on politics, the explanation of the utopia and the effect of philosophy in the word.

Islamic philosophers were divided into three classes of Ishraqi philosophers, Transcendent philosophers and philosophers. The head of the philosophers of the Masah of Bu-Ali Sinai and the head of the philosophers of Ishraq was Suhrawardi. Martyr Motahari believes that Suhrawardi, under the influence of Islamic mystics, created the Illuminati method, which is to combine illumination and reasoning with the initiatives of Sheikh Ishraq. But after several centuries, another philosophy was founded by Sadr Al-Mutavalin Shirazi (M 1050). Mulla Sadra called his philosophy Transcendental wisdom and became famous. Sadra's school is in the way similar to the school of ishraqi, that is, it believes in reasoning, discovery and intuition. But in terms of principles and inferences, it is different. In Transcendental philosophy, many of the disputed issues of Islam and illumination, or the differences between philosophy and mysticism, or the disagreement between philosophy and wisdom, were always resolved. The philosophy that prevails today in the Muslim world is the transcendental wisdom of Mulla Sadra Shirazi.